

Albert Camus

Străinul

Traducere din limba franceză
de Daniel Nicolescu

POLIROM
2018

La început nu l-am luat în serios. M-a primit într-o încăpere plină de perdele. Pe birou avea o singură veioză, care lumina fotoliul unde m-a invitat să mă așez, în vreme ce el rămânea în penumbră. Citisem cândva într-o carte o descriere asemănătoare, așa încât totul îmi părea o joacă. Dimpotrivă, după ce-am stat de vorbă, l-am privit și am văzut un bărbat cu trăsături fine, cu ochi albaștri duși în fundul capului, înalt, cu o mustață lungă și sură, cu păr bogat, aproape alb. Mi s-a părut foarte chibzuit și, la urma urmei, simpatic, în ciuda câtorva ticuri nervoase care-i schimonoseau gura. La ieșire am dat să-i strâng mâna, dar mi-am amintit la timp că ucisesem un om.

A doua zi m-a vizitat la pușcărie un avocat. Scund și rotofei, destul de tânăr, cu părul netezit cu grijă. În ciuda căldurii (eu eram doar în cămașă), purta un costum închis la culoare, guler cu aripioare și o cravată neobișnuită, cu dungi late, negre și albe. Și-a așezat pe pat servieta pe care o purta la subsuoară, s-a prezentat și mi-a spus că-mi studiasе dosarul. Cazul meu era delicat, dar nu se îndoia că-l va câștiga, dacă aveam încredere în el. După ce i-am mulțumit, mi-a zis: „Hai să intrăm în subiect“.

S-a așezat pe pat și mi-a explicat că fuseseră strânse informații cu privire la viața mea privată. Se știa că îmi murise de curând mama, la azil. Fusesse întreprinsă o anchetă la Marengo. Procurorii aflaseră că „dădusem dovadă de nepăsare“ în ziua înmormântării. „Știți“, mi-a zis avocatul, „mi-e cam jenă să vă cer așa ceva. Dar e foarte important. Ar fi un argument greu pentru acuzare, dacă n-aș avea un răspuns.“ Voia să-l ajut. M-a întrebat dacă mă simțisem îndurerat în ziua aceea. Întrebarea m-a mirat foarte mult și m-am gândit că aș fi fost foarte stânjenit dacă ar fi trebuit s-o pun eu altcuiva. Totuși am răspuns că îmi cam pierdusem deprinderea să mă analizez și că-mi venea greu să-l lămuresc. Firește, îmi iubeam mama, însă asta nu însemna nimic. Orice ființă normală a dorit cândva, într-o măsură mai mare sau mai mică, moartea celor dragi. În acel moment, avocatul m-a întrerupt, părând foarte iritat. M-a pus să promit că n-o să spun așa ceva la audiere sau în fața judecătorului de instrucție. I-am explicat totuși că așa mi-e firea și că nevoile fizice îmi tulbură adesea sentimentele. În ziua când o îngropasem pe mama, eram foarte obosit și picam de somn. Așa că nu prea am realizat ce se-ntâmpla. Ce

puteam spune cu siguranță era că aș fi preferat ca mama să nu fi murit. Avocatul n-a părut însă mulțumit. Mi-a spus: „E prea puțin“.

A căzut pe gânduri. M-a întrebat dacă pot afirma că în ziua respectivă îmi stăpânisem sentimentele firești. I-am zis: „Nu, pentru că n-ar fi adevărat“. M-a privit ciudat, de parcă i-aș fi stârnit sila cumva. Mi-a zis, pe un ton aproape răutăcios, că directorul și personalul azilului au, oricum, să fie audiați ca martori și că „asta ar putea să-ți pricinuiască bebele“. I-am atras atenția că povestea aia n-are legătură cu cazul meu. Mi-a răspuns doar că se vede cu ochiul liber că n-am avut niciodată de-a face cu justiția.

Când a plecat, părea supărat. Aș fi vrut să-l opresc, să-i explic că îmi doresc sprijinul lui afectiv, nu ca să am o apărare mai bună, ci doar așa, de la om la om. Mai ales, îmi dădeam seama că-l stingheresc. Nu mă înțelegea și îmi purta oarecum pică. Aș fi vrut să-i spun că sunt un om ca toți oamenii, da, chiar ca toți oamenii. Dar asta, de fapt, n-ar fi rezolvat mare lucru, așa încât, de lene, am renunțat.

Puțin mai târziu, am fost dus din nou în fața judecătorului de instrucție. Era ora două după-amiaza și, de data asta, biroul îi era

scăldat de o lumină abia cernută prin perdeaua de voal. Era foarte cald. Mi-a spus să mă așez și, plin de politețe, m-a înștiințat că avocatul meu, „din motive neprevăzute“, nu putuse veni. Aveam însă dreptul să nu-i răspund la întrebări și să aștept până când va fi disponibil. I-am spus că pot răspunde și fără el. A apăsat cu degetul un buton de pe masă. A apărut un tânăr grefier, care s-a instalat aproape în spațele meu.

Ne-am făcut amândoi comozi în fotolii. A început interogatoriul. Întâi mi-a spus că lumea mă descrie ca fiind tăcut și retras din fire și a vrut să știe ce cred despre asta. I-am răspuns: „Păi, n-am niciodată mare lucru de spus. Așa că tac“. A zâmbit ca și prima oară, a recunoscut că e un motiv serios și a adăugat: „De altfel, nici nu contează“. A tăcut, m-a privit și s-a îndreptat brusc de spate, spunându-mi dintr-un foc: „Mă interesează doar persoana dumitale“. N-am prea priceput ce vrea să zică și n-am răspuns. „Există câteva aspecte în gestul dumitale“, a adăugat el, „pe care nu le înțeleg. Sunt sigur că mă vei ajuta să le dau de cap.“ I-am spus că totul e foarte simplu. M-a zorit să-i povestesc din nou ziua cu pricina. I-am repetat ce îi mai zisesem: Raymond,

plaja, înotul, cearta, din nou plaja, izvorul, soarele și cele cinci focuri de revolver. După fiecare frază, spunea: „Bine, bine“. Când am ajuns la trupul întins pe jos, a dat din cap aprobator: „Bun“. Mă săturasem să tot repet aceeași poveste și aveam impresia că nu vorbisem niciodată atât de mult.

După un moment de tăcere, s-a ridicat și mi-a zis că vrea să mă sprijine, că îl interesează persoana mea și că, dacă ne-ajută Dumnezeu, o să facă ceva pentru mine. Dar înainte vrea să-mi mai pună niște întrebări. Fără ocolișuri, m-a întrebat dacă mi-am iubit mama. Am spus: „Da, ca toată lumea“, iar grefierul, care până atunci bătuse tacticos la mașină, a încurcat probabil clapele, pentru că s-a împotmolit și a fost silit să se întoarcă la ce scrisese. Tot fără o logică aparentă, judecătorul m-a întrebat dacă trăsesem cele cinci focuri de revolver unul după altul. Am chibzuit, precizând că la început trăsesem o singură dată și, după câteva secunde, de încă patru ori. „De ce-ai așteptat între primul și al doilea foc?“, a zis el. Din nou, am revăzut plaja roșie și am simțit pe frunte arsura soarelui. De data asta însă n-am răspuns. În tăcerea care a urmat, judecătorul a părut nervos. S-a așezat, și-a ciufulit părul,

a pus coatele pe birou și s-a aplecat ușor spre mine, cu un aer straniu: „De ce, de ce-ai tras într-un om căzut la pământ?“. Nici acum n-am știut ce să răspund. Judecătorul și-a trecut mâinile peste frunte și a repetat întrebarea cu vocea puțin schimbată: „De ce? Trebuie să-mi spui. De ce?“. Am continuat să tac.

Dintr-odată s-a ridicat, s-a îndreptat cu pași mari spre birou și a tras un sertar dintr-un dulap. A scos din el un crucifix de argint pe care l-a înălțat în timp ce se întorcea spre mine. Cu vocea în întregime schimbată, aproape tremurătoare, a strigat: „Știi cine e?“. I-am zis: „Da, sigur“. Atunci mi-a spus grăbit și plin de patimă că el crede în Dumnezeu, că are convingerea că nici un om nu e atât de păcătos încât Dumnezeu să nu-l ierte, dar că pentru asta se cuvine ca omul, prin căință, să devină ca un copil al cărui suflet e neîntinat și primitor. Stătea cu tot corpul aplecat peste birou. Agita crucifixul aproape deasupra mea. La drept vorbind, nu prea-i pricepusem raționamentul, în primul rând pentru că-mi era cald și pentru că prin încăpere zburau niște ditamai muștele care mi se așezau pe față, dar și pentru că omul îmi trezea o ușoară spaimă. În același timp realizam ridicolul situației pentru că, la

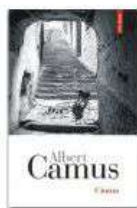
Seria de autor Albert Camus

PREMIUL NOBEL PENTRU LITERATURĂ

„Acum multă vreme am rezumat *Străinul* într-o frază care, trebuie să recunosc, este extrem de paradoxală: «În societatea noastră, orice om care nu plânge la înmormântarea mamei lui riscă să fie condamnat la moarte». Voiam să spun pur și simplu că eroul cărții este condamnat pentru că nu se prinde în acest joc. Astfel, el este străin de societatea în care trăiește, rătăcește, la marginea ei, prin foburgurile vieții private, solitare, senzuale. Și tocmai de aceea cititorii au fost tentați să-l considere o epavă. Ne-am face totuși o idee mult mai exactă despre personaj, în orice caz, mult mai apropiată de intențiile autorului, dacă ne întrebăm prin ce anume Meursault nu se prinde în joc. Răspunsul e simplu: refuză să mintă. Să minți nu înseamnă numai să spui ceva ce nu este. Ci și, mai ales, să spui ce este și, în ce privește sufletul uman, să spui mai mult decât simți. E ceea ce facem cu toții, în fiecare zi, pentru a ne simplifica viața.“

Albert Camus

Străinul este primul roman al lui Albert Camus.

În Seria de autor Albert Camus
va apărea romanul
Ciuma

ISBN 978-973-46-7140-3

www.polirom.ro

Carte publicată și în ediție digitală.